

mus; ut cum ipsa sapientia colligati vinculis charitatis indesinenter et indefesse curramus post illum, donec et saporis ipsius plenitudinem attingamus, ubi jam non per speculum et in ænigmate, sed facie ad faciem Regem nostrum in decore videamus, et sicut sumus cogniti, cognoscamus.

174. Hic enim advertendum puto, quod Vitis nostræ fructus et comeditur, et bibitur. Masticatur enim uva, bibitur vero vinum quod in uva continetur, et in utroque usu jucunditas est: sed in vino et jucunditas et utilitas prolixior est, quod ad botri hujus, de quo locuti sumus, fruitionem mihi pertinere videtur. In præsentem enim vitam hunc botrum masticamus, cum suavitate, jucunditate, et utilitatem nostræ redemptionis dentibus intellectus nostri discutimus; cum resurrectionis potentiam, ascensionis gloriam, et adventus Spiritus sancti utilitatem in cordis nostri consideratione versamus tanquam uvam in ore, fitque de his nonnunquam aliqua lætitia cordi nostro. Erit autem plena, postquam cessaverit tempus, id est mutabilitas temporum, quando hæc jam non comedemus, sed bibemus, inestimabile de his perpetuam lætitiâ consecuti. In comedendo enim aliquis labor est: quod vero bibitur, sine labore recipitur. Unde per comestionem delectatio quæcumque, vel qualiscumque, vel quantumque sine corpore non percipitur; sed semper aggravat animam. Per potum vero sine labore acceptum, illius loci et temporis gaudia significantur, ubi et quando jam non erit luctus, neque clamor, sed nec ullus dolor, quoniam hæc omnia transierunt. Et ipse ab æterno stabilis, qui pro nobis, ne velut umbra transiremus, transiens factus fuit, ministrabit nobis. Ibi etiam tunc jam non cum labore timore et impedimento corporis mortis hujus comedemus: sed cum magna jucunditate bibemus vinum redemptionis nostræ, et secundam naturam nobile vinum quanto plus biberimus, licet satureremur, tanto plus sitiemus, admirantes et laudantes sine termino **500** et sine intermissione bonitatem admirabilem Redemptoris nostri, quam in fructum redemptionis nostræ circa nos voluit exhibere.

175. Et vide, si non ista differentia cibi et potus nobis in verbis sponsi in Cantico amoris commendatur, cum ait: *Comedite, amici, et bibite; et inebriamini, charissimi (Cantic. v, 1)*. Præmonet enim comedere, quod utique ad præsentem vitam pertinet, in qua, sicut diximus, contemplatio labori actionis admixta est. In futura vero vita, quæ omni actione caret, gaudio tanquam poculo perfruemur. Bibemus enim et inebriabimur ab ubertate domus Dei, et torrente voluptatis ejus potabimur, jam nos tunc esse Regis et Sponsi nostri charissimos liquido cognoscentes, cum aqua omnis laboris et actionis terrenæ in vinum divinæ contemplationis commutabitur, implebunturque omnes hydriæ usque ad summum. Omnes enim implebuntur in bonis domus Domini; cum ille desiderabiles nuptiæ Sponsi, id est Christi, et Sponsæ, in est universalis Ecclesiæ,

A celebrabuntur. Bibeturque in summa lætitia cordis omnium clamantium Domino, et dicentium: *Tu bonum vinum servasti usque adhuc (Joan. II, 10)*. Nos autem dicimus hanc lætitiâ per cibum significari, cum scriptum sit. *Ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo (Luc. xxii, 30)*: licet expositio præcedentis auctoritatis etiam in hac possit locum obtinere. Si vero asserat aliquis indignum fore, ut tanta Vitis tantum laborata et laborans, unum tantum botrum produxerit; potest, si vult, ea quæ nos grana appellamus, botros appellare, et singulis aliquam granorum multitudinem adjungere.

176. Verumtamen non irrationabiliter in præsentem botros Vitis innumeros invenimus, si omnes ecclesias, omnia monasteria, omnes congregationes, quæ in universa Ecclesia sunt, volumus intueri. Hos enim botros quis produxit, nisi Vitis nostra? Nam et Christus et Ecclesia vitis una sunt, sicut unum corpus; singulæ congregationes, singuli botri; grana vero singularitatem expriment personarum, et non inconvenienter, ut mihi videtur. Nam per exteriorem folliculum grani sive uvæ corpus exprimitur, per nucleos ossa; per liquorem anima figuratur, vel sanguis, qui est sedes animæ. In morte hominis anima a corpore, tanquam vinum de acino, exprimitur: et dignum fuerit, in regale defertur cellarium paradisi coelestis, ut gaudium fiat Regi cælesti, et convivis suis beatis, qui ad nuptias Agni vocati sunt et perveniunt. Bibit enim et ipse Sponsus vinum proprium de vite sua et vinea sua, Ecclesia scilicet, cujus et ipse caput est. Bibit et ipse sanguinem uvarum meracissimum, scilicet animas sanctorum expressas, et separatas ab acinis in torculari crucis, in labore et siti, in frigore et nuditate, in vigiliis multis, et aliis exercitiis spiritualibus. Bibet has, id est, sibi delectabiliter incorporabit, faciens ut unus spiritus secum effecti, cum ipso et in ipso a cunctis de cætero laboribus requiescant. Timeant et caveant sibi illa putrida grana, fratres falsos, perversos christianos dico, qui in se vinum non continent, sed venenum; qui in torculari crucis premi nolunt, et in labore hominum non sunt. Caveant, inquam dum tempus est, ne porcis, id est diabolis, devorandi projiciantur quia in cellaria regia non nisi per torcular crucis iter est.

D 177. Restabat nobis dicere de secundis floribus Vitis nostræ, et de fructibus illorum, secundum quod scriptum est, *Et refluunt caro mea (Psal. xxvii 7)* quod de resurrectione dici nullus est qui ambigat, cujus fructus erit gloria resurrectionis secundæ: sed nos magis legentem volentes sitientem relinquere, quam fastidientem, hic huic sermoni terminum imponimus, parati emendare, demere, et mutare, sicubi contra fidem, et contra sacras Scripturas aliquid diximus; in omnibus gratias humiliter agentes ei qui gratuita gratia sua nos edocuit, qui aperit os mutorum, et linguas infantium disertas facit; nobis cuius novum principium opusculi hujus finemque consecramus optimo et dulcissimo Jesu. Amen.

MEDITATIO

IN PASSIONEM ET RESURRECTIONEM DOMINI.

Prodiit in priori editione ex codice eruditi viri Leonorii Foy, insignis ecclesiæ Bellovacensis canonici, in quosicut et in Victorino Parisiensi auctorem præfert S. Bernardum. Carolus Sacchi, doctor Parisiensis sæculo decimo quinto, Bernardo tribuit librum de Passione et Resurrectione Domini, qui non alius ab isto videtur esse. Quanquam hunc non esse Bernardi satis arguit, præter alia, stili dissimilitudo.

501 CAPUT I.

De Christi ingressu triumphali in Jerusalem.

A 1. *Noli timere, filia Sion: ecce Rex tuus venit tibi mansuetus, et sedens super pullum filium subjugalis (Joan. xii, 15)*. Veni, Domine Jesu, veni, desiderate cunctis gentibus, quia dormitavit anima mea præ tædio mortis tuæ, et oculi mei languerunt præ inopia luminis tui. Orire, sol amabilis, ut exeat homo ad opus suum, et ad operationem suam usque ad vesperam, et operetur non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam æternam. *Noli timere, filia Sion*. Timere pusillorum est. Ideo adhuc filia, quia times; id est, nondum Jerusalem, sed filia Sion, id est speculæ. Ergo disce speculari. *Noli timere*, quia timor oculum turbat. Hilaris pupilla lucide speculatur. Fides pupilla est oculi tui. Quomodo pupilla oculi subtilissima est, et nisi impigre ac sollicitè custodiatur a palpebris, levissimi ac tenuissimi pulveris tactu confunditur: sic acies fidei, nisi pervigilem semper habeat custodiam, nihil citius conturbatur. *Sed noli timere, filia Sion: ecce Rex tuus venit tibi*. Oritur tibi sol, qui te et custodiat et illuminet, et perducatur tibi pulvis non est. *Veni tibi mansuetus*. Qualis ipse est, talem te esse vult. Mansuesce jugum ejus portare, ut sedeat super te asinam suam, et pullum filium subjugalis. Et quæ est hæc asina? Ipsa quæ caro vocatur et mulier et virago, quia de viro sumpta est. Et quis est pullus ejus? Masculus vir. Et quomodo pullus ejus est? Quia non prius quod spirituale sed quod animale est; deinde id quod spirituale (*I Cor. xv, 46*). Sedet prius Rex mansuetus super asinam, postea super pullum. Prius caro domatur, ut jugo habitis sit: deinde nascitur pullus, et nutritur, et roboratur, ut sessorem suum portare possit. Et quare filias subjugalis? Quia sub viro est mulier, et mulieris caput est vir. Et tamen est filius subjugalis, quia per mulierem vir, sed in dolore pariet. Sedeat super utrumque Rex mansuetus, faciens pacem, ne hæc sibi invicem adversentur.

B 2. *Veni tibi, et tu non vadis ei*. Egredere de terra carnis tuæ, et de cognatione mentis tuæ, et de domo, id est memoria, patris tui. Pater tuus Amorrhæus, et mater tua Cethæa. Hujus patris obliviscere, et tunc concupiscet Rex decorem tuum. Decor

A magnus est, si audis, et vides, et inclinas aurem tuam, Audis per obedientiam, vides per intelligentiam, inclinas aurem tuam per humilitatem. Hic decor, hæc omnis gloria ab intus est in fimbriis aureis (*Psal. XLIV, 11, 12, 14*), hunc decorem tuum Rex mansuetus concupiscit. Egredere ergo de civitate; quia vidi, inquit, iniquitatem et contradictionem in civitate (*Psal. LIV, 10*). Egredere cum pueris Hebræis, qui transeunt simpliciter in occursum Domini. Sterne in via ramos olivarum, ut opera misericordiæ pedibus ejus accommodes. Accipe frondes palmarum, ut triumphes de principibus tenebrarum. Nihil in te resideat, quod in occursum ejus non prodeat; quia nec una ungula in Ægypto Pharaoni relinquenda est. Manus, cor et lingua concinant, *Hosanna in excelsis (Matth. xxi, 9)*.

CAPUT II.

De oratione et sudore in horto, ac somno discipulorum.

B 3. Videns vidisti, Domine, afflictionem populi tui qui est in Ægypto, et inclinasti caelos tuos, et **502** descendisti liberare nos. Indulta est et mihi, Domine, modica quies ab operibus tenebrarum durissimis, quibus mentem meam vehementer affligebat importunus exactor Pharaonis; et sabbati tui præparatio jam lætificavit animam meam. Verumtamen nondum usque ad speculum perveni, ubi plenius intelligam pustulas et nævos qui maculant faciem meam, quæ valde displicent in oculis tuis: quoniam etsi laverò me nitro, et multiplicaverò mihi herbam borith, maculata sum iniquitate mea. Et nunc, Domine, passionis, tuæ dies urgere nos deberent magis quam præpositi Pharaonis; quoniam in operibus tuis justitia est, et pax, et gaudium in Spiritu sancto. Nos autem dormitamus, te, Domine, pro nobis orante, quia oculi nostri tepore nostro gravati sunt. Suscita nos ut vigilemus et oremus ne incidamus in tentationem, quoniam tribulatio valde nobis proxima est. Quam cito clauditur oculus ne te videat, collabatur pes noster in hoc mare magnum et spatiosum manibus, ubi sunt reptilia quorum non est numerus! quæ somniorum suorum phantasiis intentam ludificant animam, et trahunt in cor maris, unde non facilis ad superiora reditus est, nisi tu emittas manum tuam de alto, et liberes nos

de aquis multis. Suscita nos, Domine, ut tecum vel una hora vigilemus et oremus. Quin autem est qui tecum una hora vigilet? Avulsus enim es a nobis quantum jactus est lapidis, et agonizas prolixius, ita ut gutta sanguinis tui decurrat in terram. Longe, longe a nobis avulsus es, quia lapis abscissus est de monte sine manibus, et jactus est lapis, et percussit in fronte Goliath, et statuum in pedibus.

4. Iste est jactus tuus longe a nobis: quia etiam usque ad interiora velaminis præcursor introisti pro nobis, ubi semper interpellas patrem. Sed ultimam gutta sanguinis, qui de agone tuo decurrit, usque ad terram nostram decurrat, et aperiat os suum, et bibat illum, et clamet ad te, et tecum ad Patrem, melius quam sanguis Abel. Quis autem est, Domine, qui tecum una hora vigilet? Etiam in cælo non est factum silentium, nisi quasi media hora: quanto minus in terra vigilabimus tecum una hora? Quoties et quoties redis ad nos, et invenis nos dormientes! et tamen benigne suscitans nos, et iterum abis secundo et tertio eundem sermonem dicens. Statim autem ut recesseris, iterum somnus occupat nos, nec vigilare possumus, nisi quamdiu nobiscum es, et suscitans nos. Venis in secunda et tertia vigilia: sed beatus ille servus, quem tunc inveneris vigilantem. Jam primæ et quartæ nulla mentio fit; quia nec primævæ ætas sensum recipit vigilandi, nec ultima spem prolixius dormiendi. Et quid est, Domine, quod tertio rediens copiam dormiendi præstas? *Dormite jam*, inquit, *et requiescite*. Nunquid alium concedis somnum ubi requiescerent, et alium prohibes in quo oculi gravantur? Ita est. Qui enim vigilat in te, suaviter dormit et silet et somno suo requiescit: qui autem dormit a te, sicut ebrius nocte nesciens graviter agitur. *Tristis*, inquit, *anima mea usque ad mortem* (Marc. XIV, 41. 34). Anima tristis est quæ exspectat mortis tribulationem. Quis enim sciat utrum ad sinistram, an ad dexteram eat? Quis sciat quomodo respondeat ad argumentem se, quando Judex sicut parturiens loquitur? Ideo tristis anima similis fiat pellicano solitudinis, quæ audit civitatem, et conventicula eorum de sanguinibus, et macie solitudinis pallet: aut sicut nycticorax in parietinis Scripturæ quærat sibi escam tota nocte, et evolent in **503** passerem super tectum vigilantem, et canentem quando fur veniat.

5. Vel Judam non videtis, quomodo non dormit? Quam pervigiles habet oculos avaritia! quomodo circuit orbem terræ! non cessat manus ejus, non cessat pes, et cocervat sibi iram in die iræ. Et tamen dormit Simon, dormit Jacobus et Joannes. Quare? Quia non attendunt quid post paululum futurum sit. Periculi magnitudo somnum fugat. Nunquid dormivit Petrus in atrio? nunquid dormierunt qui relicto eo fugerunt? nunquid dormivit adolescens, quando tenuerunt eum, et ille relicta sindone nudus profugit! Et tamen frigus erat, quia stabat Petrus, et calefaciebat se. Magnitudo periculi somnum, et frigus, et famem facit oblivisci. Evigila

tandem, miserabilis anima, si non amore, saltem timore. Cogita saltem cruciatum, quem jam passura es in morte. Certe nulla crux durior est quam mors. Mors, inquam, ipsa est durissima crux, quæ tibi paratur; ad quam quotidie tu festinas, et non attendis. Vide quomodo te mors crucifigit. Corpus rigescit, crura distenduntur, manus et brachia decidunt, pectus anhelat, cervix languescit, labia spumant, oculi stupescunt, facies exsudat, vultus horrescit, et velut testa pallescit: ista crux manet te. Nescio utrum in lectulo molli, an in cruce rigida suavius moriatur, nisi quod crux citius dolorem abscidit. Quæ videmus et sentimus levia sunt ad ea quæ intus anima jam prægustat. Nam sensus a corpore cito recedit: animam sua mors semper committatur.

CAPUT III.

De hominum duritia erga Christi passionem.

6. *Cum ambularent animalia, ambulabant pariter et rotæ juxta ea* (Ezech. 1, 19). Si vita nostra proficeret, rota sanctæ Scripturæ nobiscum pariter ambularet: sed quia per paludes et saxa pedibus euntes offendimus, vix rotæ nos sequuntur. Passio Domini celebratur, et nos voluptati operam damus. Clamat nobis de cruce: *O vos omnes qui transitis per viam, attendite, et videte si est dolor sicut dolor meus* (Thren. 1, 12); et nemo est qui audiat, nemo qui consoletur, nemo qui respondeat. *Sitio*, inquit (Joan. XIX, 28), Domine, quid sitis? Ergone te plus cruciat sitis, quam crux? De cruce sitis, et de siti clamas. *Sitio*. Quid? Vestram fidem, vestram salutem, vestrum gaudium; plus animarum vestrarum, quam corporis mei cruciatum me tenet. *O vos omnes qui transitis, attendite, et videte si est dolor sicut dolor meus*. Attendite dolorem meum, ut in dolore meo videatis dolorem vestrum. Dolor meus imago vestri doloris est. Quod attenditis in corpore meo, attendite et videte si similis dolor non est in corde vestro. Transitus a vobis ad me: retransite a me in vos, et videte si non est similis dolor in vobis, sicut dolor meus. *Nolite flere super me, sed super vos ipsas flete, filia Jerusalem* (Luc. XXIII, 28). Vester ille dolor quem transitis, et non attenditis, magis est flendus quam dolor meus. Propter scelus enim vestrum percussus sum. Hæc nobis de cruce tua clamas, o benigne Jesu, et si non verbis, tamen ipsa re. Quid tibi respondeam, quid loquar, aut quid retribuam? Fecisti ergo de corpore tuo speculum animæ meæ. Nesciebam contumelias, et terrores, et colaphizationem me incessanter satanam, nisi viderem artem medicinæ tuæ similia similibus curantem, et appendere in statera hinc calamitatem tuam, illinc iniquitatem meam. Dedisti corpus tuum percussantibus, et genas tuas vellentibus; faciem tuam non avertisti a conspuentibus in te, ut alapas tuas alapas meas removeant, et flagella flagellis expientur, et opprobria exprobrantium quæ ceciderunt super te, auferant a me opprobrium sempiternum. Hæc sunt linteamina mundissima carnis tuæ, quibus vulnera mea alli-

CAPUT V.

De Pilati interrogatione, Christi flagellatione, ac militum illusione.

gasti, o Samaritane misericors, ut imponeres me super jumentum tuum, et perduceres in stabulum: quoniam vere languores nostros ipsos tulisti, et dolores nostros ipse portasti, cujus livore sanati sumus.

504 CAPUT IV.

De Christi colaphizatione et Petri negatione.

7. In domo ergo Principis sacerdotum velata facie colaphizatur Christus: quia in domo conscientie cæcata mente colaphizatur christianus. Quod enim Christus in publico, ego patior in occulto; et quod ille foris a ministris Caiphæ, ego intus a nequitia satanæ: quia supra dorsum meum fabricaverunt peccatores, faciem mihi velaverunt, faciem meam in terra defixerunt, et dorsum meum incudem suam fecerunt, et super dorsum meum fabricaverunt. Sed adhuc intra domum contineor, ubi puella et moritur, et suscitatur. Nam et ibidem Petrus negavit. *O homo non sum* (Luc. XXII, 58). Hominem attendo, non Deum; hominem timeo, non Deum, cujus veritatem nego. Nonne tibi Petrus in his verbis velatam faciem habuisse videtur? unde et tertio colaphizatus est, quia tertio negavit. Et Paulus tertio rogavit Deum, ut auferret a se angelum satanæ, qui eum colaphizabat (II Cor. XII, 8). Uterque ergo, apostolus colaphizatus est, uterque ter naufragium passus est; ille intus, iste foris. Voluisset satanas, si tamen licuisset ei, tamdiu Petrum colaphizando cribrare sicut triticum, donec omnem ab eo fidei medullam excussisset. Sed ego, inquit, *Petre, rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*: unde *respexit eum* Christus, et *egressus foras flevit amare*. Tamdiu faciem habuit velatam Petrus, donec respexit eum Christus. Sed nunquid non etiam prius negantem respiciebat? Etiam: sed Petrus respicientem se Christum non respiciebat, quia velatam faciem habebat. Unde bene alius evangelista: *Et recordatus est, inquit, Petrus* (Luc. XXII, 32, 61, 62). Recordatio Petri, respectus fuit Christi. Ergo cum peccatum recordaris, a Christo videris, imo sublato velamine Christum vides. *Et egressus foras*. Propterea negabat, quia intus esse volebat. Et tamen quando negavit, foras egressus est. Unde foras? De domo Christi, de domo fidelium: at ubi de domo Caiphæ foras egressus est, in domum Christi intromissus est. Quanti sunt hodie qui dicant, Nos sumus de domo Christi, nos sumus de domo Ecclesiæ: et sunt de domo Caiphæ, hoc est hypocrisis! Quod Petrus negando, hoc isti faciunt affirmando: sed nisi confitendo foras exeant et amare fiant, non intrant Ecclesiam Dei. Amaritudo fletuum velamen diluit oculorum. In domo ergo Caiphæ colaphizatur Christus, quia in domo Caiphæ colaphizatus est Petrus: et quod Petrus a satana intus passus est, hoc Christus a ministris satanæ foris pertulit. Attende ergo, et vide si est dolor sicut dolor meus. Vides quis graviora pertulit opprobria, Christus foris in corpore, an Petrus intus in pectore. Sed jam ad Pilatum eatur.

PATROL. CLXXXIV.

8. Mane autem facto, vinctus ducitur ad Pilatum. Quandiu culpa latet, nox est; at ubi cœperit innotescere, mane fit. Tunc jam ligatur a principibus sacerdotum, et traditur Pilato hoc est principi tenebrarum, sicut et Apostolus jubet hujusmodi tradere satanæ in interitum carnis (I Cor. V, 5). Effertur adolescens de domo ad portam civitatis ad Pilatum, ubi sedet Pilatus pro tribunali. In porta enim iudicium fieri solebat. Pilatus autem apprehensum flagellavit. Sæpe dum culpa retegatur, per impudentiam peccatorum effrenatur. Arguuntur flagitia, plagæ multiplicantur. Multa enim flagella peccatoris (Psal. XXXI, 10). His flagellis et Pharaon cæ debat filios Israel.

9. Post hæc traditur militibus ad illudendum. Ipsa est nequitia spiritualis militiæ. Vide ordinem miseriæ. A principibus sacerdotum traditur principi tenebrarum, qui flagellis suis sibi mancipatum, militibus suis exposuit altius illudendum, et postea novissime crucifigendum. **505** Post crucem enim non restat supplicium, quia peccatum morte terminatur: sed vicina jam morte, majori dæmonum ludibrio peccator agitur. Exuentes quippe eum veste totius christiani decoris, quasi pro regio decore chlamydem ei coccineam, hoc est vestimentum mixtum sanguine, circumdant, cum propter crudelem vitæ suæ sanguinolentiam a plerisque et honoratur, et circumdatur. Unde et plectentes coronam de spinis ponunt super caput ejus, cum de rapina pauperum spineas ei divitias cocervantes, caput ejus ad regnum elationis efferunt. Vindicat enim sibi pecunia, quod Sapientia dicere solet: *Per me reges regnant, et conditores legum justa decernunt* (Prov. VIII, 15). Ubi pecunia, ibi rex, ibi lex ibi, clientum copia. Unde et arundinem in dextera ejus ponunt. Potestas enim et regnum impiorum arundo est vento agitata: regnum autem Christi, virga ferrea. Et bene arundo in dextera ponitur, quia dextera eorum dextera iniquitatis. Jam quod sequitur luce clarius est, quia genu flexo, talibus illuditur potius quam servitur. *Avè, Rex Judæorum* (Matth. XXVII, 29). Et exspuentes in eum laudibus supervacuis (laudatur enim peccator in desideriis animæ suæ, et iniquus benedicatur [Psal. X, 3]) acceperunt arundinem, et percutiebant caput ejus. A talibus enim rectoribus milites eorum potestatem accipiunt nocendi et devorandi pauperes: quod totum tamen redundat in caput ejus, cujus auctoritate se tuentur. Hic tertia mors est, quando sedet fetens in cathedra pestilentie. His mortibus infelix anima ante extremam crucem mortis afficitur, et, quod miserabilis est, talibus opprobriis quasi pro magnis honoribus delectatur; et talis quotidie ducitur ad crucem, bajulans ipse sibi supplicium.

10. Sed quid est, quod post illusionem chlamyde exuitur, et suis vestimentis reinduitur; nisi quod

sæpe superbus Adam cum per dolorem carnis confinia mortis ingreditur, deposita elatione ad putredinis suæ considerationem revertitur, ubi videlicet vel miseratione divina poenitentiae fructus invenit, vel per tremendum iudicium duplicicontritione conteritur? Sic Herodes, cum veste regia præfulgidus plus quam decuit a populo acclamaretur, mox percussus ab angelo, exutus chlamyde, vestem suam reinduit, et consumptus a vermibus exspiravit. Rectene illus est? *Ave, Rex Judæorum*. Quid superbis, terra et civis? quid veste nitida gloriaris? Subter te sternetur tinea, et operimentum tuum vermes (*Isa. iv, 11*). Hæc tua vestis est. Illuserunt tibi qui te chlamyde coccinea circumdederunt. Sic Antiochus, et dominici natalis hostis Herodes, alienis vestibus depositis, in suis vestibus, id est vermibus, exspirarunt.

CAPUT VI.

De Latronis confessione, et elogio sanctæ crucis.

11. Redi ad cor tuum tandem aliquando, redi, vetus Adam, vide ubi et quomodo te requisivit et invenit novus Adam. Ostendit tibi in corpore suo ignominias animæ tuæ. Non satis fuit, quod per colaphos, flagella, et nova irrisionum genera post te fugientem clamitans et miserans pereucurrit, et usque ad novissimum crucis supplicium, jamjam efflantem consecutus invenit et apprehendit. Quis enim latro ille nisi Adam fuit, qui ex quo primum in paradiso sui ipsius homicidium perpetravit, tandem a Christo fugit reus et abscondit se, donec in crucis articulo novissime consumptus et comprehensus, fugere et latere ultra non potuit? Ibi comprehensus a te, bone Jesu, conversus est, culpam suam confessus est, poenam libenter amplexus est. Tu enim admonebas ne pati abhorreret, quod te quoque secum pati videret. Ille ergo tibi de toto hoc mundo solus et unus adhesit; et ideo solus de mundo toto hoc tecum in paradysum intravit: ubi etiam firmiter non jam custos paradisi, sed civis et domesticus Dei collocatus est, ut amplius inde cadere non possit. O beatissimum latronem, imo non latronem, sed martyrem et confessorem! Necessitatem enim veritatis in voluntatem, et poenam commutavit in gloriam, et crucem in triumphum. In te, beatissime et confessor et martyr, de totius mundi sterilitate, 506 fidei reliquias collegit Christus. Tu fugientibus discipulis et Petro negante, socius et comes passionis ejus fieri gavisus es. Tu Petrus in cruce fuisti, et Petrus in domo Caiphæ latro; tandem enim Petrus latro fuit, quamdiu intus latitans Christum foris negavit: ideo et Petrum præcessisti in paradysum, quia qui te in cruce complexus est dux et rector tuus, eadem die qua ipse ingressus est, fidelem et gloriosum militem secum te pariter introduxit.

12. Egenus et pauper ego sum, Domine, et claudus ex utero matris meæ; et ecce sedeo ad portam templi tui quæ dicitur Speciosa, non valens, nec volens introire; quin potius egestate honorum tuo-

rum mendicans foris alimoniam carnis meæ, aëreas et falsas imagines hominum, ubi coacervem mihi talentum iniquitatis, fasciculos deprimentes. Et ecce hora orationis nona est. Ascendunt Petrus et Joannes apostoli tui, ut orent ad templum sanctorum tuum: ego autem hæreo terræ et luto, terrena et vana sapiens; et aliis introeuntibus, ego foris remaneo, non quærens cum eis ea quæ Patris tui sunt, sed quæ primi parentes mei, qui me hinc quotidie foras ponunt, male concupierunt. Et ecce jam hora orationis nona est. Inclinata est dies, prope est nox: cum surrexero mane diluculo, de his quæ nunc mendico, nihil in manibus meis reperiam. Hora, inquam, orationis nona est. Orasti enim hac hora pendens in cruce, orasti inclinato capite clamans voce magna, et exspirasti. Orasti inclinato capite in spiritu humilitatis, clamans voce magna altissimo et secretissimo affectu paternæ et nostræ charitatis. In illo, Domine, clamore valido exspirasti, et eundem quem de nobis tunc habebas compassionis animum tecum portasti: et credo, Domine, quia tecum adhuc reservas, quia charitas tua refrigerare nescit. Erat autem hora orationis nona. Et quare nona? Quia circa horam nonam tenebræ factæ sunt (*Matth. xxvii, 45*). Repellendus erat horror tenebrarum, qui universam operuerat terram; repellenda caligo populorum, quæ ex tunc coeperat abundare, ex quo cœpisti ad auram post meridiem deambulare. Ex tunc non cessasti clamans, *Ubi es, Adam?* (*Gen. iii, 9*.) sequens post tergum fugientis et abscondentis se, quantum in ipso fuit. Et emissus est de paradiso voluptatis, et pervenit usque ad condignum suæ cruciatum iniquitatis. Sed nos, inquit, digna factis recipimus: hic autem quid fecit? O Adam, quam sero in hæc verba prorupisti! modo primum te inveni. Amen dico tibi, hodie tecum eris in paradiso (*Luc. xxiii, 41, 43*). Ideo hora orationis est nona. Nona oravit, nam undecima paradysum intravit. Propterea et non introibat claudus in templum, quia nondum usque ad decimam generationem venerat: sed Petrus ad eum: *In nomine*, inquit, *Jesu Christi, surge et ambula* (*Act. iii*). Vere vos estis montes, ad quos levavi oculos meos, unde veniet auxilium mihi. Sed auxilium meum a Domino, quia in nomine Jesu Christi, *surge et ambula*. In verbo Christi laxas rete, in verbo Christi claudum levas, in verbo Christi solidantur bases ejus et plantæ. Quæ sunt bases ejus? Fides et timor. Et quæ plantæ? Spes et charitas. Idem bene Petrus et Joannes simul ascendebant, quorum alter fidei, alter charitatis insigne ferebant. Ascendebant ad templum tuum, Domine, tecum oraturi, ut et ipsi tecum simul introeant in paradysum sanctuarii tui: quia scissum est in morte tua velamentum, quod erat super faciem Moysi. Sed nolunt introire soli, quia nec tu, Domine, solus paradysum introisti. Tu latronem, isti claudum introducunt: sed neque jam latro in paradiso est, neque claudus in templo. Quomodo enim claudus qui stat et ambulat, exsilit,

et Deum laudat? Aut quomodo latro, qui cum Christo in paradiso? Non enim habitat juxta te malignus (*Psal. v, 6*). Latro fuerat quando latebat ante confessionem, justus autem post orationem. Quid enim oravit? *Memento mei, Domine, dum veneris in regnum tuum* (*Luc. xxiii, 42*).

13. O magna fides, o magna spes, o magna charitas! Orat pro futuris, non pro præsentibus. Non vult de cruce deponi, sed in Christi regno reponi. Quid enim aliud est dicere, quam, Cupio dissolvi et esse cum Christo? Nescio quid Paulus magis isto latrone cupierit. *Memento mei*. O cor contritum et humiliatum! Quid minus vel humilium potuit orari, quam ut vel sui memor esset? 507 *Memento mei*. Cujus mei? Mei, inquam, tam indigni, tam peccatoris. Iniquitatem meam ego agnosco, et peccatum meum contra me est; confundor oculos meos ad te levare. Tibi soli peccavi; tu solus potes me a peccato meo mundare. Malum coram te feci, cum me tibi celare volui. Latro sum animæ meæ: homicidium quod feci, volui occultare, sed malum coram te feci. *Memento mei*, miserere mei. Merito in hanc miseriam deveni, qui tuam beatitudinem deserui. Dives eram, et ecce quam pauper factus sum. De omni ligno paradisi poteram comedere et delectari, et ecce crucior et morior in hoc ligno. *Memento mei*. Tui oblitus eram, sed tu cum iratus fueris, misericordiæ memor eris. Miserere mei secundum magnam misericordiam tuam. Video in te magnam et tuam, hoc est competentem tibi, misericordiam, quæ te mihi ad mei consimilem condescendere fecit miseriam. Ego autem digna factis; tu vero quid fecisti? Video te mihi in poena similem, quem in actu video tam dissimilem. Non potuisti me longius sequi. Unde venisti? A summo cœlo egressus es. De utero Virginis speciosus forma præ filiis hominum processisti, et tecum pendes in ligno! Quis te adduxit? Sola misericordia: secundum hanc magnam misericordiam, miserere mei, Deus, Deus es, non tantum homo. Deus es, ego homo, ego plasma tuum, quem fecisti ad imaginem et similitudinem tuam. Imaginis tuæ, Deus, miserere. Sed in quo agnoscam te misereri? In eo quia imaginem meam in te video, similem et eandem tecum miseriam pati. Quid ergo restat, nisi ut sperem? De tanta misericordia quis unquam potuit desperare? Ergo *memento mei, cum veneris in regnum tuum*. Vadis ad regnum tuum, implesti negotium tuum, ad hoc venisti ut me reducas tecum. Tecum ire concupisco, et pro hoc amarissimam mortem non contremisco, nec erubescio. Quomodo enim contremiscerem, ubi te tecum viderem? Etiamsi ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es. At quomodo erubescerem, quod te Dominum cœli portare viderem? Quid enim te erubuerit et tuos sermones, hunc tu erubescas, cum veneris in majestate tua, et Patris, et sanctorum angelorum. *Qui non bajulat crucem suam, et sequitur me, non est me dignus* (*Luc. xiv, 27*), hic est sermo tuus.

Qui hunc sermonem erubuerit, hunc tu erubescas. Qui enim erubescit crucem tuam, erubescit gloriam tuam. Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini mei Jesu Christi. Crux gloria tua est, crux imperium tuum est. Ecce imperium tuum super humerum tuum: portas crucem tuam, portas portan-tem te. Qui portat crucem tuam, portat gloriam tuam. Qui gloriam tuam portat, portat te. Portan-tem autem te tu portas super humerum tuum, quia imperium tuum super humerum tuum. Ergo qui te portant, imperium tuum sunt: in ipsis enim tu regnas, o maxime Imperator. Sed quomodo, aut quo portas imperium tuum? Super humerum tuum. Humerus tuus altus est, humerus tuus fortis est, humerus tuus pertingit usque ad Patris consessum, super omnem principatum et potestatem et virtutem. Illuc reducis ovem centesimam, illuc reducis ovem Joseph.

14. Vade jam securus, ovis Joseph, Christus te portat super humerum suum: fortis est humerus ejus, noli timere. Altus est, noli ad ima respicere, quia nemo mittens manum suam ad aratrum, et aspiciens retro, aptus est regno Dei (*Luc. ix, 62*). Suave jugum super filios Adam a die nativitatibus eorum, usque in diem reversionis in matrem omnium. Quamdiu sum filius veteris Adam, grave jugum porto: si essem filius novi Adam, lege jugum portarem. Quod est onus grave? Talentum plumbi. Et quod est onus leve? Crux Christi. Illud, sicut scriptum est, submergitur in aquis vehementibus (*Exod. xv, 10*): istud enat super aquas. Mira res. Nihil formidolosius homini, quam crucem pati. Sed quare timet homines crucem? Quia latrones sunt: si latrones non essent, crucem non timerent. Ergo qui timet, latro est. Quomodo, inquis, latro est? Audi Christum. *Vos autem*, inquit, *fecistis eam speluncam latronum* (*Matth. xxi, 13*). *Templum Dei sanctum est quod estis vos* (*I Cor. iii, 17*). Faciunt ergo homines se ipsos speluncam latronum. Jugulant homines, et trahunt in speluncam suam. Quod enim majus homicidium, quam ut se ipsum interficiat homo? vel quod gravius homicidium, corpus occidere an spiritum? O quoties homo spiritum interficit! quot homicidia in semetipso perficit! Quoties voluntarie et ex studio peccatum perpetrat, quid aliud quam se ipsum jugulat? Omnis enim qui acceperit gladium, gladio peribit (*Matth. xxvi, 52*). Gladius animæ peccatum est, peccatum animæ mors est. Qui hunc gladium manu propriæ deliberationis accipit, hoc est, acceptum habet et gratum, primus in se ipsum manum mittit, primus semetipsum interficit. *Gladius*, inquit, *eorum intret in corda ipsorum* (*Psal. xxxvi, 15*). Nec satis est semel occidere et quiescere: millies et millies crudeles manus in se convertunt, et veloces sunt pedes eorum ad effundendum sanguinem suum, viri sanguinum et dolosi. Quomodo dolosi? Quia congerunt cadavera mortuorum in speluncam suam, et operiunt aggere terræ, ne vel ipsi videant, vel ab aliis videantur.